

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **Ž. T.**, zast. JUDr. Jiřím Frajtem, advokátem, se sídlem Valašské Klobouky, Masarykovo nám. 177, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o plný invalidní důchod, ke kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 28. 4. 2005, č. j. 22 Cad 55/2004 – 13,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 4. 2005, č. j. 22 Cad 55/2004 – 13, **se zrušuje** a věc **se** tomuto soudu **vrací** k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalované“) ze dne 16. 3. 2004, byl přiznán žalobkyni Ž. T. – právní nástupkyni za zemřelého Z. T.,– plný invalidní důchod od 14. 4. 2000 podle ust. § 42 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění, a to ve výši 8569 Kč měsíčně. V odůvodnění žalovaná uvedla, že základní výměra důchodu činí 1310 Kč měsíčně a procentní výměra důchodu, která se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu 10 296 Kč (jehož výše odpovídá osobnímu vyměřovacímu základu pojištěnce ve výši 30 454 Kč za roky 1986 – 1999), činí za 47 roků pojištění 70,50 % výpočtového základu, tj. 7259 Kč měsíčně. Protože procentní výměra důchodu vypočteného podle zákona č. 100/1988 Sb. (o sociálním zabezpečení) by činila pouze 3834 Kč, náleží částka vypočtená podle zákona č. 155/1995 Sb. (o důchodovém pojištění), tj. 7259 Kč měsíčně. Dále žalovaná uvedla, že provedeným šetřením se nepodařilo zjistit objektivní skutečnosti, na základě kterých by mohla být změněna započtená výše vyměřovacího základu za měsíc leden a červen 1993 a září až prosinec 1995. Žalobkyni bylo

sděleno, že pokud prokáže jinou výši vyměřovacích základů v uvedených obdobích, bude výše důchodu přepočtena a změna bude promítnuta do výše nároku na její vdovský důchod. Žalovaná ještě dodala, že tímto rozhodnutím ještě provádí realizaci rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 5. 2003, č. j. 22 Ca 229/2000 – 83.

Proti tomu rozhodnutí podala žalobkyně včas žalobu, v níž namítala, že napadené rozhodnutí nevyhovuje požadavkům ust. § 47 zákona o správním řízení (správního řádu), které upravuje náležitosti rozhodnutí ve správním řízení. Žalovaná totiž v odůvodnění rozhodnutí neuvedla, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byla vedena při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodovala. Připomíná, že v předchozím přezkumném řízení žalovaná připustila nedostatky v evidenčních listech důchodové pojištění manžela žalobkyně, neboť v některých případech v nich byly uvedeny částky nižší, než odpovídají faktické výplatě výše příjmů. Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 22. 5. 2003 bylo přitom žalované uloženo, aby se zaměřila na objektivizaci údajů o již vyplacených a zúčtovaných příjmech a aby řádně vyčíslila výši vyměřovacího základu za sporná období. Z odůvodnění rozhodnutí nelze však zjistit, jakým způsobem se žalovaná s požadavky soudu vypořádala, příp. co ji vedlo k tomu, že své dřívější stanovisko ohledně vyměřovacího základu nezměnila. Žalobkyně namítá, že napadené rozhodnutí je v tomto směru nepřezkoumatelné. Žalobkyně ještě připomíná, že správní řízení je ovládáno zásadou objektivní pravdy, zásadou vyhledávací a zásadou inkviziční a že sama žalovaná v dřívějším řízení přiznala, že žalobkyně jen stěží může vlastní aktivitou zjistit takové skutkové údaje, které by vedly ke zjištění výše vyměřovacích základů jejího zemřelého manžela, vzdor tomu však konstatuje, že žalobkyně neunesla důkazní břemeno. Žalobkyně přitom uvedla, že do vyměřovacích základů pro výpočet plného invalidního důchodu Z. T. je třeba započítat i úhrn příjmů za období leden až červen 1993 u společnosti C., a. s., ve výši 246 426 Kč a příjem u společnosti Z., a. s., ve vztahu k rozsudku Okresního soudu ve Zlíně č. j. 155/96 – 170, ve výši 115 487 Kč. Podrobně zdůvodnila, co ji k tomuto závěru vede a vysvětlila, jak dospěla k uvedeným částkám. Nadále trvá na tom, aby do vyměřovacího základu byly uvedené příjmy zahrnuty, i když připouští nepřesnost při vyčíslení těchto částek. Vyslovuje přesvědčení, že ust. § 5 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, které je klíčovým ustanovením při stanovení vyměřovacího základu pro výpočet plného invalidního důchodu, je ustanovením protiústavním, neboť zákon vychází z příjmů, které byly zaměstnanci přímo zúčtovány, tj. vyplaceny, a byly z nich odvedeny částky sociálního a zdravotního pojištění. Podle uvedeného ustanovení je přitom irelevantní, ve kterém období byl takový příjem případně vyplacen, nebo za které období měl být vyplacen. V tom je právě protiústavnost zmíněného ustanovení, takže to by mělo být přezkoumáno Ústavním soudem. Žalobkyně ještě připomíná článek 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, podle níž má občan právo na přiměřené hmotné zabezpečení při nezpůsobilosti k práci, a dále též článek 28 Listiny, podle něž má nárok na spravedlivou odměnu za práci. Má zato, že tato práva byla jejímu manželovi upřena s odvoláním na ust. § 5 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb. Poškozen byl přitom dvojím způsobem, neboť i když o jeho nároku na náhradu mzdy bylo rozhodnuto nezávislým soudem, nárok byl potvrzen, tento nebyl uspokojen s ohledem na nedostatek finančních prostředků v konkursním řízení. Navíc mzdový nárok přiznaný soudním rozhodnutím není zahrnut do vyměřovacího základu pro stanovení invalidního důchodu právě s ohledem na dikci uvedeného ustanovení. Žalobkyně navrhovala, aby soud zrušil rozhodnutí žalované pro nezákonnost a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná v písemném vyjádření k žalobě uvedla, že na základě rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 5. 2003, sp. zn. 22 Ca 229/2000, provedla další šetření ke zjištění započitatelných příjmů zemřelého manžela žalobkyně v předmětných obdobích, avšak s nulovým výsledkem. Veškerá šetření i v archivech byla negativní; proto nebylo možno provést ani rekonstrukci evidenčního listu, neboť nejsou k dispozici potřebné doklady zúčtovaných příjmů. Takto byly vyčerpány všechny možnosti ke zjištění objektivních skutečností. Proto jí nezbylo než vycházet z dokladů, které se nacházejí v dávkovém spise zemřelého. Setrvala proto na napadeném rozhodnutí, přičemž posouzení věci ponechala na úvaze soudu.

Krajský soud v Brně napadeným rozsudkem žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). V odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že provedl důkaz dávkovým spisem zemřelého manžela žalobkyně Z. T., a zjistil takto, že ze strany Okresní správy sociálního zabezpečení ve Zlíně bylo učiněno vše, co učiněno být mohlo ve vztahu k důkazní nouzi jak ze strany žalujících, tak ze strany zaniklých organizací. Ačkoliv mzdové listy, z nichž by se daly zjistit měsíční příjmy – vyměřovací základy, mají být uchovány po dobu 50 let bez ohledu na to, zda organizace zanikla či nikoliv, šetření v archivu bylo negativní. OSSZ ve Zlíně by ve smyslu § 6 odst. 4 písm. u) zákona č. 582/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů (převzetí povinnosti za organizace) mohla provést rekonstrukci evidenčního listu, k tomuto úkonu by však musela znát potřebné údaje, které však nejsou k dispozici. Krajský soud dovodil, že na základě provedeného důkazního řízení je zcela mimo pochybnost, že žalovaná na podporu posílení věrohodnosti evidenčních listů důchodového pojištění a v zájmu ochrany procesních práv žalobkyně se zaměřila na objektivizaci údajů o již vyplacených a zúčtovaných příjmech, a zejména na průkaznost vyměřovacího základu za sporná období, avšak bezvýsledně a tudíž bez vlivu na dosud zjištěný skutkový stav. Vzhledem k tomu, že se nepodařilo zajistit takový důkaz, jímž by bylo možno zjistit objektivní skutečnosti, nezbylo než přisvědčit žalované, že byla nucena vycházet pouze z dokladů, které má k dispozici v dávkovém spise zemřelého.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně kasační stížnost opírající se o důvody uvedené v ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Namítala, že řízení trpí vadou, spočívající v tom, že při zjišťování skutkového stavu byl porušen zákon v ustanoveních řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto vadu měl soud rozhodnutí správního orgánu zrušit. Dále namítala nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu, spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí. Konečně pak namítala též nesprávné právní posouzení věci, pokud krajský soud neshledal v postupu žalované diskriminační přístup, přestože rozhodnutí správního orgánu je v rozporu s článkem 30 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Připomněla, že v žalobě vymezila tři žalobní body, avšak soud se v odůvodnění rozsudku omezil pouze na citování několika ustanovení správního řádu a ust. § 5 odst. 1 písm. a) zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a v podstatě se vypořádal jen s jedním žalobním bodem (uvedeným pod bodem II.). Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) vyslovuje přesvědčení, že správní rozhodnutí je nepřezkoumatelné, neboť neobsahuje náležitosti uvedené v ust. § 47 odst. 3 správního řádu. Rozhodnutím má být realizován rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 22. 5. 2003, sp. zn. 22 Ca 229/2000, avšak z odůvodnění nelze zjistit, jakým způsobem se žalovaná s požadavky soudu vypořádala a z jakého důvodu nezměnila své dřívější stanovisko ohledně vyměřovacího základu pojištěnce. Ani z rozsudku

není patrné, jak tuto její námitku, uvedenou pod žalobním bodem I., soud posoudil. V odůvodnění je jen konstatováno, že byl proveden důkaz dávkovým spisem stěžovatelčina zemřelého manžela a zjištěno tak, že ze strany OSSZ Zlín bylo učiněno vše, co učiněno být mohlo. Další námitka spočívá v tom, že soud nijak nereagoval na žalobní bod III., když neposoudil soulad ust. § 5 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb. s ústavním pořádkem státu a nenapravit svým výrokem diskriminační postup žalované, ani se nevyjádřil, z jakého důvodu věc nepředává Ústavnímu soudu podle článku 95 odst. 2 Ústavy. Stěžovatelka nadále trvá na tom, aby ústavnost výše zmíněného ustanovení byla přezkoumána. Vyslovuje přesvědčení, že ust. článku 30 odst. 1 Listiny, je přímo použitelné a má přednost před zákonem. Nic tudíž nebránilo tomu, aby je jak správní orgán, tak soud, aplikoval. Pokud soud dospěl k závěru, že by přímá aplikace uvedeného článku odporovala ust. § 5 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., měl postupovat podle § 95 odst. 2 Ústavy. Zdůraznila, že v každém případě postup soudu hodnotí jako nesprávné právní posouzení věci. Z napadeného rozsudku nelze vůbec zjistit, zda se uplatněnými žalobními body soud zabýval a jak je posoudil. Rozsudek je nepřezkoumatelný v důsledku nedostatku důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 4. 2005, č. j. 22 Cad 55/2004 – 14, a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Brně, vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti, které uplatnila stěžovatelka (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a shledal kasační stížnost důvodnou.

Nutno předeslat, že výše plného invalidního důchodu stěžovatelčina zemřelého manžela byla již jednou předmětem přezkumného řízení soudního, které bylo vedeno u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 22 Ca 229/2000. Předmětem přezkumu bylo rozhodnutí žalované ze dne 12. 5. 2000, jímž Z. T. přiznán plný invalidní důchod od 14. 4. 2000 podle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., a to ve výši 8596 Kč měsíčně, tedy v naprosto shodné výši s částkou, která byla přiznána rozhodnutím ze dne 16. 3. 2004, které je předmětem přezkumného řízení soudního v projednávané věci. Při výpočtu výše plného invalidního důchodu Z. T. vycházela žalovaná z téhož výpočtového základu – 10 296 Kč, jehož výše odpovídala osobnímu vyměřovacímu základu 30 454 Kč, stanoveného za roky 1986 – 1999. Proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 5. 2000 podal Z. T. opravný prostředek, přičemž Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 24. 8. 2001, č. j. 22 Ca 229/2000 – 25, tomuto opravnému prostředku nevyhověl a přezkoumávané rozhodnutí žalované potvrdil. Vycházel přitom z obsahu dávkového spisu a z obsahu rozsudků Okresního soudu ve Zlíně ze dne 6. 9. 1994, č. j. 10 C 509/93 – 19, ze dne 20. 4. 1999, č. j. 7 C 155/96 – 170, a ze dne 16. 2. 2000, č. j. 10 C 82/98 – 234, v nichž bylo rozhodováno o nároku zemřelého manžela stěžovatelky na náhradu mzdy vůči jeho bývalým zaměstnavatelům. Krajský soud v Brně tehdy konstatoval, že v daném případě se sice manžel stěžovatelky na základě citovaných rozsudků okresního soudu a dalších důkazů ve věci nároku na náhradu mzdy úspěšně podařilo prokázat přiznání náhrady za období leden – červen 1993, září – listopad 1995 a rok 1997, avšak nebyla splněna zákonná podmínka účasti na nemocenském pojištění ve smyslu ust. § 5 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., byť tento stav Z. T. nezavinil. Do výpočtu plného invalidního důchodu nemohly být tyto soudně přiznané, ale bývalým zaměstnavatelem dosud nezúčtované příjmy zahrnuty. Krajský soud konstatoval, že mezi účastníky není sporný skutkový stav, ale

rozhodnutí ve věci závisí pouze na posouzení právní otázky, přičemž klíčovým se jeví skutečnost, že soudem přiznané příjmy nemohly být zhodnoceny pro výpočet plného invalidního důchodu, protože nebyly zúčtovány v rozhodném období. Podle názoru krajského soudu bude možno posoudit opodstatněnost nárok v souladu s platnou právní úpravou poté, co dodatečně doloží fakticky vyplacené příjmy z výdělečné činnosti.

K odvolání Z. T. v němž namítal, že nikterak nezavinil, že se jeho zaměstnavatel ocitl v likvidaci a později v konkursu a jemu soudem přiznané příjmy nebyly zúčtovány, zrušil Vrchní soud v Olomouci (který byl ve smyslu § 250f odst. 2 o. s. ř. v tehdy platném znění soudem odvolacím) rozsudek Krajského soudu v Brně a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Právní závěry soudu prvního stupně označil za předčasné s tím, že předpokladem pro úvahu o tom, zda je možno žalobcem požadované příjmy zahrnout do vyměřovacího základu ve smyslu ust. § 5 zákona č. 589/1992 Sb., je především naprosto jasná specifikace těchto příjmů, tj. zjištění jejich výše a důvodu, pro něž je započtení do vyměřovacího základu požadováno. Odvolací soud poukázal na rozpor v požadavcích žalobce, který původně v opravném prostředku požadoval zhodnocení pouze těch příjmů, který byly doloženy zmíněnými rozsudky Okresního soudu ve Zlíně za leden až červen 1993 ve vztahu k zaměstnavateli C. Z., dále za období září – listopad 1995 a rok 1997 ve vztahu k zaměstnavateli Z., a. s., Z., avšak v podání ze dne 5. 3. 2001 pod bodem „rekapitulace nezúčtovaných příjmů“ požadoval zhodnotit pro výpočet plného invalidního důchodu částky, které neodpovídají zcela částkám přiznaným výše již zmíněnými rozsudky Okresního soudu ve Zlíně. V podání ze dne 5. 3. 2001 byla požadována 1) částka 115 487 Kč doložená pravomocným rozsudkem č. j. 7 C 155/96 – 170, avšak podle tohoto rozsudku byl žalovaný Z., a. s., Z. uznán povinným zaplatit Z. T. celkem 155 930 Kč brutto s 18 % úrokem z prodlení od 10. 12. 1995 do zaplacení, vše do 3 dnů od právní moci rozsudku. Podle výpočtu obsaženého v odůvodnění rozsudku sestávala tato částka z náhrady mzdy za měsíc září 1995 – 48 391 Kč, říjen 1995 – 35 548 Kč, listopad 1995 – 35 548 Kč, prosinec 1995 – 33 548 Kč a leden 1996 – 33 548 Kč, celkem 182 583 Kč; vzhledem k vyplacené částce 26 653 Kč činí pak rozdíl 155 930 Kč. Částka požadovaná Z. T. 115 487 Kč neodpovídá částce přiznané uvedeným rozsudkem. Vrchní soud v Olomouci dále upozornil, že v podání ze dne 5. 3. 2001 požadoval žalobce částku 230 426 Kč (- 55 189 Kč) s odkazem na dodatek pracovní smlouvy s firmou C. ze dne 7. 1. 1993 a pravomocným rozsudkem č. j. 10 C 509/93 – 19. Podle zmíněného rozsudku, který nabyt právní moci dne 19. 10. 1994 byla uvedená firma uznána povinnou zaplatit žalobci částku 126 156 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku, přičemž šlo o částku za měsíce duben – červen 1993, kdy měl obdržet celkem 72 558 Kč + 6245 Kč, avšak obdržel pouze 18 735 Kč a žalovaný měl doplatit na mzdě za tyto měsíce 60 068 Kč. Dále byla žalobci přiznána částka 43 618 Kč jako cestovní náklady a částka 22 470 Kč za proplacení 15 dnů dovolené, celkem tedy částka 126 156 Kč. Tato přiznaná částka je odlišná od částky 230 426 Kč požadované v podání ze dne 5. 3. 2001. Vrchní soud v Olomouci dále připomněl, že Z. T. se dovolával i období měsíců leden – březen 1993, které ovšem předmětem rozsudku Okresního soudu ve Zlíně sp. zn. 10 C 509/93, nebyly, přičemž s tímto rozparem se Krajský soud v Brně nevypořádal. Uvedenému soudu bylo uloženo, aby právní nástupkyně Z. T., který v průběhu řízení zemřel, objasnila tyto rozpory a uvedla jaké částky požaduje započítat do vyměřovacího základu pojištěnce, z jakého důvodu a za které období, tj. za které kalendářní měsíce mají být zhodnoceny. V této souvislosti Vrchní soud v Olomouci ještě podotkl, že pokud jde o požadovanou částku 352 581 Kč s odkazem na rozsudek Okresního soudu ve Zlíně sp. zn. 10 C 82/98, (ve vztahu k žalovanému Z., a. s., v likvidaci), souhlasí tato částka s tím, co bylo zmíněným rozsudkem Z. T. přiznáno. Teprve po zjištění, které částky, z jakého důvodu a za

keré období žádá zástupkyně žalobce započítat do vyměřovacího základu pro výpočet plného invalidního důchodu, bude najisto postaven skutkový základ jako předpoklad pro právní posouzení věci, tj. pro posouzení, zda lze požadované částky do vyměřovacího základu zhodnotit, či nikoliv. Vrchní soud v Olomouci poukázal v tomto směru na ust. § 5 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb., zejména písm. a), podle něhož do vyměřovacího základu zaměstnance se dále zahrnují příjmy zúčtované mu organizací nebo malou organizací v souvislosti se zaměstnáním, které zakládá jeho účast na nemocenském pojištění: a) náhrada mzdy, s výjimkou náhrady mzdy při výkonu služby v ozbrojených silách a civilní služby a náhrady mzdy poskytnuté za doby před vznikem nemocenského pojištění zaměstnance. Zdůraznil, že pokud by bylo zjištěno, že se nástupkyně žalobce dovolává zápočtu náhrady mzdy, bylo by třeba postupovat při právním posouzení i podle tohoto ustanovení.

Krajský soud v Brně, řídě se pokyny soudu odvolacího, naznačeným způsobem v řízení dále pokračoval, vyžádal si vyjádření stěžovatelky – vyčíslení příjmů jejího zemřelého manžela za sporné období, z něhož v podstatě vyplynulo, že se jí nepodařilo zjistit přesnou výši vyměřovacího základu pro výpočet jeho důchodu za měsíce září – listopad 1995, za období leden – červen 1993, neboť OSSZ ve Zlíně odmítla poskytnout součinnost při vyčíslení správné výše vyměřovacího základu za zmíněné období a z kopie evidenčních listů důchodového zabezpečení není údajně možné vyměřovací základ ve smyslu požadavku Vrchního soudu v Olomouci určit. Žádala proto, aby na základě evidenčních listů důchodového zabezpečení, výplatního sáčku a jiných skutečností byla určena přesná výše vyměřovacího základu jmenovaného za požadovaná období.

Krajský soud si rovněž vyžádal stanovisko žalované, která v písemném vyjádření ze dne 19. 2. 2003 uvedla, že orgány sociálního zabezpečení nemohou odepřít žalobkyni součinnost, směřuje-li požadavek na poskytnutí součinnosti k úkonům, které se s ohledem na právní úpravu obsaženou v procesních předpisech o sociálním zabezpečení nemůže vykonat žalobkyně sama. Nicméně žalovaná upozornila žalobkyni na základní princip vyplývající z celé řady ustanovení předpisů o důchodovém pojištění, jehož základem je pravidlo, podle kterého je pro výši vyměřovacích základů rozhodující příjem zúčtovaný organizací, aniž by bylo relevantní, ve kterém období by byl takový příjem případně vyplacen nebo, za které období měl být vyplacen. Z toho žalovaná dospěla k závěru, že případné šetření v organizacích by mohlo mít faktický vliv na výši procentní výměry důchodu zemřelého manžela žalobkyně (a tedy zprostředkovaně i výši procentní výměry jejího vdovského důchodu) jedině tehdy, pokud by se zjistilo, že některý ze zaměstnavatelů v rozhodném období určitý příjem zúčtoval, avšak tato skutečnost se adekvátně neprojevila v dokladech důchodového pojištění, zejména v evidenčním listu důchodového pojištění. Proto bylo po bývalých zaměstnavatelích manžela stěžovatelky požadováno vysvětlení údajů v evidenčních listech důchodového pojištění, z nichž bylo patrné, že v některých případech jsou uvedeny částky nižší než jaké představují výši faktické výplaty, kterou je stěžovatelka schopna doložit. Tato procesní aktivita bude mít přitom pro žalobkyni reálný význam tehdy, pokud zaměstnavatel v určitém kalendářním roce příjem skutečně zúčtoval, avšak v evidenčním listě důchodového pojištění uveden nesprávný údaj o výši takového výdělku.

Krajský soud v Brně na základě důkazů založených v dávkovém spise a po zjištění stanoviska obou účastníků dospěl k závěru, že žaloba je důvodná, neboť bylo prokázáno, že rozhodnutí žalované bylo vydáno na základě skutkových zjištění provedených

v nedostatečně vyčerpávajícím rozsahu, což žalovaná i osobně přiznala v přípise ze dne 19. 2. 2003. Uložil žalované, aby v zájmu ochrany procesních práv žalobkyně v dalším řízení, se zaměřila na objektivizaci údajů o již vyplacených a zúčtovaných příjmech a údajů uvedených v evidenčním listě důchodového pojištění tak, aby byla řádně vyčíslena výše vyměřovacího základu za období měsíců září, října a listopadu 1995 a ledna až června 1993. Proto napadené rozhodnutí žalované zrušil pro vady řízení a věc jí vrátil s tímto závazným právním názorem. Proti tomuto rozhodnutí Krajského soudu v Brně účastníci nepodali další opravný prostředek (kasační stížnost). Rozsudek nabyl právní moci dne 21. 7. 2003.

Žalovaná poté vydala napadené rozhodnutí ze dne 16. 3. 2004 o přiznání plného invalidního důchodu stěžovatelce, jakožto nástupkyni zemřelého Z. T., které je obsahově zcela shodné s rozhodnutím předchozím. Na vysvětlenou uvedla pouze tolik, že se jí provedeným šetřením nepodařilo zjistit objektivní skutečnosti, na základě kterých by mohla být změněna započtená výše vyměřovacího základu za měsíce leden – červen 1993 a září – prosinec 1995.

Nejvyšší správní soud je názoru, že toto rozhodnutí žalované je nepřezkoumatelné a krajský soud měl především pro tuto důvodně vzneseno žalobní námitku napadené rozhodnutí zrušit. Pokud na tuto vadu řízení před správním orgánem upozornila stěžovatelka i v kasační stížnosti, dovolávajíc se důvodu kasační stížnosti uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., musel ji Nejvyšší správní soud shledat důvodnou. Podle uvedeného ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Za takovou vadu řízení se považuje nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. Takovou vadou napadené rozhodnutí žalované nepochybně trpí.

Podle ust. § 47 odst. 2 a 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), obsahuje rozhodnutí výrok ve věci s uvedením ustanovení právního předpisu, podle něhož bylo rozhodnuto, popř. též rozhodnutí o povinnosti nahradit náklady řízení. V odůvodnění rozhodnutí správní orgán uvede, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakým úvahami byl veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval. Ve výroku napadeného rozhodnutí ze dne 16. 3. 2004 žalovaná uvádí, že přiznává stěžovatelce plný invalidní důchod podle ust. § 42 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění. Ust. § 42 odst. 1 uvedeného zákona však upravuje podmínky nároku na plný invalidní důchod a jeho výši v mimořádných případech, neboť se týká osoby, která dosáhla věku alespoň 18 let a je plně invalidní, jestliže plná invalidita vznikla před dosažením 18 let věku a osoba nebyla účastna pojištění pro potřebnou dobu. Je tedy zjevné, že žalovaná, zřejmě omylem, aplikovala toto ustanovení na případ stěžovatelky, ačkoliv nepochybně měla odkázat na ust. § 38 odst. 1 písm. a) téhož zákona. Pokud by odůvodnění napadeného rozhodnutí bylo dostatečné, jednalo by se zřejmě jen o nesprávnost v psaní odstranitelnou postupem podle § 47 odst. 6 správního řádu. V kontextu s naprosto chybějícím odůvodněním však tato vada činí napadené rozhodnutí nepřezkoumatelným pro nesrozumitelnost. Především nutno v této souvislosti poukázat na předchozí obsáhlé řízení ve věci, zejména rozsudek Vrchního soudu v Olomouci,

s jehož závěry se po doplnění dokazování, měla žalovaná v odůvodnění svého rozhodnutí vypořádat. Bez konkrétního zdůvodnění je zopakování výroku předchozího rozhodnutí zcela nedostatečné. Podle výše již citovaného ustanovení správního řádu, musí správní orgán v odůvodnění svého rozhodnutí uvést, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl veden při hodnocení důkazů a použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval. Odůvodnění má totiž přesvědčit účastníky o správnosti rozhodnutí a postupu správního orgánu. Proto musí správní orgán především uvést, které konkrétní skutečnosti byly nepochybně zjištěny a jaký je jejich právní význam; v odůvodnění svého rozhodnutí se musí vypořádat s uvedenými důkazy. Nestačí jen uvést, jaké důkazy byly provedeny anebo dokonce, tak jak je tomu v přezkoumávané věci, je ani neuvést, ale musí být provedeno hodnocení jednotlivých důkazů s odůvodněním použití konkrétní právní normy. Tyto náležitosti však napadené rozhodnutí žalované ze dne 16. 3. 2004 neobsahuje, neboť v něm žalovaná činí pouze závěr, že se jí provedeným šetřením nepodařilo zjistit objektivní skutečnosti, na základě kterých by mohla být oprávněna započíst do výše vyměřovacího základu zemřelého manželka stěžovatelky za sporné období další částky, aniž by bylo uvedeno, jaké důkazy v tomto směru žalovaná provedla, jaké skutečnosti provedenými důkazy vzala za prokázané a jaké nikoliv a jak se s nimi vypořádala. To činí napadené rozhodnutí žalované nepřezkoumatelným nejen pro nesrozumitelnost, ale i nedostatek důvodů. Pokud v odůvodnění žalovaná uvádí, že tímto rozhodnutím provádí realizaci rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 5. 2003, sp. zn. 22 Ca 229/2000, (a potažmo též předchozí zrušovací rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci) pak lze jen stěží vysledovat, v čem realizace tohoto rozsudku spočívá. I když z obsahu dávkového spisu i délky řízení po zrušení věci je zřejmé, že Česká správa sociálního zabezpečení v dané věci provedla řadu důkazů ohledně zjištění sporných výdělků zemřelého manžela stěžovatelky, nepromítla se tato skutečnost do odůvodnění napadeného rozhodnutí, což je činí nepřezkoumatelným. Z tohoto důvodu měl Krajský soud v Brně zrušit napadené rozhodnutí žalované a věc jí vrátit k dalšímu řízení. Kasační námitka, dovolávající se ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. byla tudíž shledána Nejvyšším správním soudem důvodnou.

Důvodnou pak byla shledána též námitka kasační stížnosti, v níž byl uplatněn kasační důvod uvedený v ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., totiž nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí krajského soudu, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Lze totiž souhlasit se stěžovatelkou, že odůvodnění napadeného rozsudku Krajského soudu v Brně je natolik obecné, že jde o rozsudek nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Krajský soud se v rekapitulaci dosavadního průběhu řízení omezil pouze na citaci několika ustanovení správního řádu a ust. § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, (které vymezuje kritéria pro zařazení příjmů zaměstnance do vyměřovacího základu, zúčtovaných organizací nebo malou organizací v souvislosti s výkonem zaměstnání, zakládajícím účast na nemocenském pojištění), aniž by z odůvodnění rozsudku bylo patrné, které příjmy zúčtované bývalými zaměstnavateli zemřelého manžela stěžovatelky byly takto zúčtovány a které nikoliv, jaké důkazy v tomto směru byly provedeny a které nikoliv, event. ke kterým soud nemohl přihlídnout a z jakých důvodů. Pouhé konstatování soudu, že „žalovaná se zaměřila na objektivizaci údajů o již vyplacených a zúčtovaných příjmech za sporná období, avšak bezvýsledně, tudíž bez vlivu na doposud zjištěný skutkový stav“, je zejména v kontextu s tím, že ani v napadeném rozhodnutí není uvedeno, jaké důkazy byly žalovanou v tomto směru soustředěny a z čeho bylo vlastně

vycházeno, zcela nepřezkoumatelné, zejména za situace, kdy na těchto námitkách byl postaven základ žaloby. I z tohoto důvodu musel být napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušen a věc mu vrácena k dalšímu řízení.

Protože napadené rozhodnutí žalované, jakož i napadený rozsudek byly Nejvyšším správním soudem shledány nepřezkoumatelnými, nemohl se Nejvyšší správní soud již zabývat námitkou stěžovatelky, která vytýkala krajskému soudu nesprávné posouzení právní otázky soudem o protiústavnosti ust. § 5 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pokud v něm zákon vychází jen z příjmů, které byly zaměstnanci přímo zúčtovány, aniž by bylo rozhodné, ve kterém období byl takový příjem případně vyplacen, nebo za které období měl být vyplacen. Takové právní hodnocení totiž v napadeném rozhodnutí žalované i v přezkoumávaném rozsudku krajského soudu zcela chybí. Není z něho možno zjistit, zda a proč soud nepovažoval za důvodnou právní argumentaci žalobce, proč ji pokládá za lichou, mylnou nebo vyvrácenou. I z tohoto důvodu by, pokud by nebyly důvodnými shledány námitky předchozí, musel být rozsudek krajského soudu zrušen pro nepřezkoumatelnost. Jakékoli úvahy Nejvyššího správního soudu ohledně této otázky by byly za této situace přinejmenším předčasné. Z tohoto důvodu se tudíž Nejvyšší správní soud touto otázkou nemohl zabývat a v této souvislosti, nad rámec potřebného odůvodnění, jen upozorňuje na nálezný Ústavního soudu ze dne 9. 6. 2005, sp. zn. II. ÚS 348/04, ve spojení s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 8. 2005, č. j. 5 Ads 60/2003 – 28, v němž byla řešena obdobná (nikoliv shodná) právní otázka a kde Ústavní soud rozsudek Nejvyššího správního soudu zrušil. Dospěl totiž k závěru, že nelze použít při výkladu ust. § 5 odst. 1 a 2 a § 6 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., ve spojení s ust. § 11 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., toliko gramatický výklad, jak učinily soudy obou stupňů, bez přihlídnutí ke smyslu a účelu dotčených ustanovení i celého systému důchodového pojištění a bez přihlídnutí k povaze samotného soudního řízení o neplatnost rozvázání pracovního poměru, jehož výsledkem bylo vydání rozhodnutí, jímž byla určena neplatnost výpovědi z pracovního poměru, čemuž následovalo uzavření dohody sporných stran o sporných nárocích. Ústavní soud upozornil, že ustanovení zákona č. 589/1992 Sb. a zákona č. 155/1995 Sb. zohledňují pouze modelovou situaci, kdy zaměstnanec dosahuje pravidelnou měsíční mzdu, z níž je placeno pojistné, z logiky věci je však nutno dovodit, že i náhrada mzdy podle ust. § 61 odst. 1 zákoníku práce, vyplacená stěžovateli později až v souvislosti s rozhodnutím soudu o určení neplatnosti výpovědi z pracovního poměru, je příjmem započitatelným do vyměřovacího základu, který lze rozpočítat na jednotlivé kalendářní měsíce a roky po dobu neplatného rozvázání pracovního poměru. Náhrada mzdy má v daném případě charakter ekvivalentu mzdy a je zúčtována stejně jako mzda. Tuto účast stěžovatele na důchodovém pojištění tedy lze promítnout do zápočtu doby pojištění. Z ust. § 6 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb. ani nelze dovodit, že by vylučovalo možnost zpětného rozúčtování příjmů, jež se zahrnují do vyměřovacího základu.

V daném případě v soudních řízeních, které vedl Z. T. se svými bývalými zaměstnavateli u Okresního soudu ve Zlíně, nešlo o neplatnost skončení pracovního poměru a o nárok na náhradu mzdy podle § 61 zákoníku práce, ale o nárok na mzdu či výplatu náhrady mzdy, která nebyla údajně jmenovanému zaplacená v rozhodném období či zaplacená vůbec. Pokud by se jednalo o částky vyplacené později, mohlo by být ze zásad vyjádřených Ústavním soudem vycházeno i v tomto řízení.

Na krajském soudu především bude, aby v dalším řízení pro nepřekoumatelnost zrušil napadené rozhodnutí žalované ze dne 16. 3. 2004, pro nepřekoumatelnost a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud též o nákladech řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 25. října 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu